

COMUNICAREA COMISIEI EUROPENE

COM(2015) 572 FINAL DIN 18.11.2015

PRIMUL RAPORT DE PROGRES AL UNIUNII ENERGETICE 2015

Strategia-cadru a Comisiei Europene pentru o Uniune Energetică durabilă cu o politică prospectivă în domeniul schimbărilor climatice a dat un nou impuls tranziției către o economie cu emisii reduse de dioxid de carbon, sigură și competitivă. Pentru a alimenta acest impuls, a fost publicată o primă Comunicare privind starea Uniunii Energetice care examinează progresele înregistrate și identifică aspectele-cheie care necesită atenție politică specifică în 2016 – un an esențial pentru punerea în aplicare a Uniunii Energetice.

http://ec.europa.eu/priorities/energy-union/state-energy-union/index_en.htm

Comunicarea privind starea Uniunii Energetice prezintă componentele-cheie ale unui mecanism de punere în aplicare menit să conducă la politici mai previzibile, mai transparente și mai stabile, formulând concluzii politice la nivel de stat membru, regional și european. Orientările privind planurile energetice și climatice naționale integrate reprezintă baza de la care statele membre trebuie să pornească pentru a-și elabora planurile energetice și climatice naționale integrate pentru perioada 2021-2030. Metodologia propusă în ceea ce privește indicatorii-cheie reprezintă primul pas către măsurarea și monitorizarea realizării Uniunii energetice.

- **Principiile Uniunii Europene a Energiei stabilite în cadrul Comunicării COM/2015/080 din data de 25.02.2015 sunt următoarele :**

1. Decarbonizarea economiei

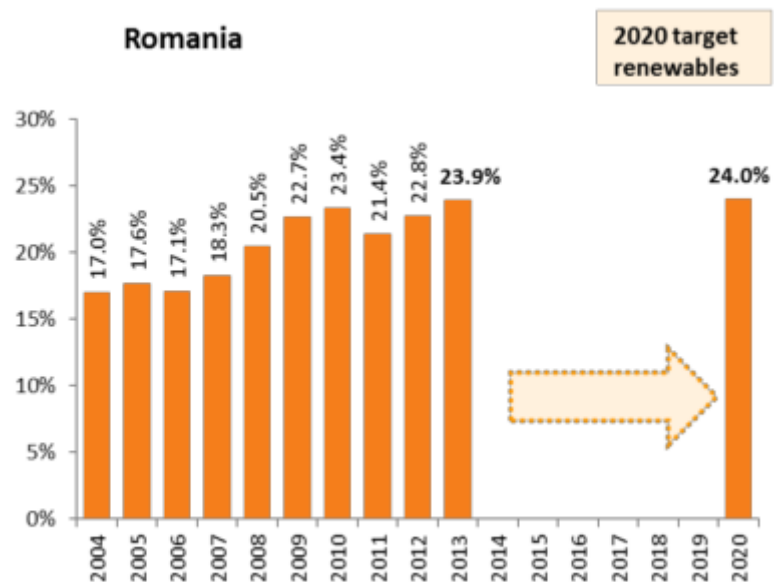
Economia UE este actualmente cea mai eficientă dintre economiile majore din întreaga lume din punctul de vedere al emisiilor de dioxid de carbon și se remarcă prin cât de bine a reușit să decupleze creșterea economică de emisiile de gaze cu efect de seră. Între 1990 și 2014, Produsul intern brut combinat al UE a crescut cu 46 %, în timp ce emisiile de gaze cu efect de seră au scăzut cu 23 % și potrivit ultimelor previziuni prezentate de statele membre, se preconizează că în 2020 acestea vor fi cu 24% mai mici decât în 1990. UE este unul dintre cei trei actori economici majori care își produc peste jumătate din energia electrică fără a genera gaze cu efect de seră.

Unul dintre obiectivele strategiei privind Uniunea Energetică este diminuarea și mai mult a ponderii combustibililor fosili în economie. În 2015, s-au înregistrat progrese în trei domenii care sunt esențiale pentru această tranziție: comercializarea certificatelor de emisii, sursele regenerabile de energie și creșterea investițiilor în tehnologii cu emisii reduse de dioxid de carbon și în eficiența energetică.

Se preconizează că, prin politicile și măsurile existente, un număr de 24 de state membre își vor atinge obiectivele naționale din cadrul Strategiei UE 2020 în sectoarele neafiate sub incidența ETS. În patru state membre (Irlanda, Luxemburg, Belgia și Austria) va fi nevoie de eforturi suplimentare pentru a atinge obiectivele interne din cadrul Strategiei UE 2020 în sectoarele neafiate sub incidența ETS, alternativa fiind să se recurgă la posibilitățile de flexibilitate prevăzute în Decizia privind partajarea eforturilor.

UE ca ansamblu este în grafic în ceea ce privește atingerea obiectivului în materie de energie din surse regenerabile din cadrul Strategiei UE 2020. Cu excepția a trei state membre (Luxemburg, Regatul Unit și Țările de Jos), toate statele membre și-au atins obiectivul intermediar pentru 2013/2014, judecând pe baza datelor din 2013. Unele state membre, printre care Franța, Luxemburg, Malta, Regatul Unit, Țările de Jos și, într-o mai mică măsură, Belgia și Spania, trebuie să evalueze dacă politicile și instrumentele deținute sunt suficiente și eficiente pentru atingerea obiectivelor privind energia din surse regenerabile. Realizarea obiectivelor pentru 2020 privind energia din surse regenerabile este, de asemenea, nesigură în cazurile Ungariei și Poloniei. Celelalte nouăsprezece state membre ar putea să depășească, unele chiar în mod semnificativ, obiectivele pentru 2020 privind energia din surse regenerabile.

Ponderea mai mare a energiei din surse regenerabile contribuie la consolidarea securității energetice a Europei și în cea mai mare parte a statelor membre sunt necesare eforturi suplimentare pentru a se garanta că energia din surse regenerabile este mai bine integrată în piață și în special pentru a asigura consecvența dintre schemele de sprijin și funcționarea piețelor energiei electrice.

Cu o pondere de energie regenerabilă de 23,9% în 2013, România își va atinge obiectivul de 24% pentru anul 2020.

Source: European Commission based on EUROSTAT

2. Contribuția eficienței energetice la moderarea cererii de energie

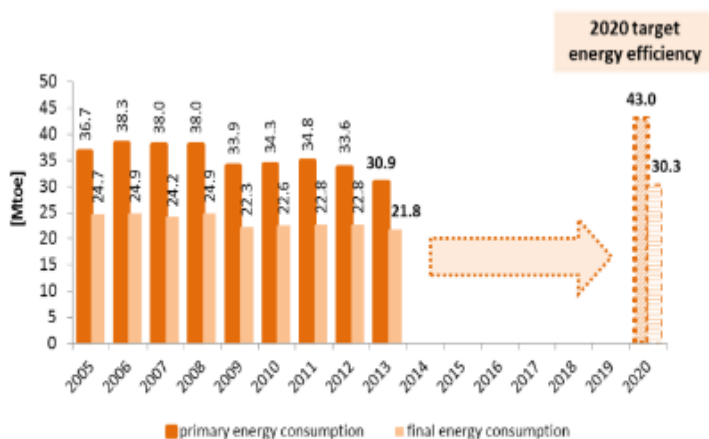
Pentru a atinge nivelul ambițios în materie de eficiență energetică propus pentru 2030, Comisia a început să implementeze măsuri și instrumente care abordează eficiența energetică drept sursă de energie distinctă.

Potrivit raportului privind progresele înregistrate pentru atingerea obiectivului de 20 % în materie de eficiență energetică până în 2020, în pofida realizării unor progrese semnificative, eforturile colective ale statelor membre corespund unor economii de energie primară de numai 17,6 % din previziunile pentru 2020. Cu toate acestea, Comisia rămâne optimistă în privința atingerii obiectivului de 20 % dacă legislația existentă a UE este pusă în aplicare corect și integral. Statele membre ar trebui să își propună obiective mai ambițioase și să îmbunătățească condițiile pentru investiții, astfel încât eficiența energetică să continue să crească în Europa.

Astfel majoritatea statelor membre ar trebui să adopte măsuri suplimentare pentru a viza un ritm de evoluție mai ambițios și ar trebui să depună eforturi pentru a-și atinge obiectivele naționale în materie de eficiență energetică pentru 2020.

Câteva state membre (Austria, Bulgaria, Croația, Cipru, Franța, Grecia, Italia, Malta, Spania, Suedia și Ungaria) au notificat obiective naționale mai ambițioase pentru 2020, în ceea ce privește fie consumul de energie primară, fie consumul final, ceea ce este un semn încurajator. În același timp, cinci state membre și-au redus obiectivele pentru unul dintre cei doi indicatori. În general vorbind, nivelurile obiectivelor indicative naționale pentru 2020 stabilite de, spre exemplu, Croația, Finlanda, Grecia și **România**, precum și de Cipru, Italia și Portugalia în ceea ce privește consumul final de energie nu sunt suficient de ambițioase raportat la creșterea economică preconizată.

România - Obiectivul 2020 pentru eficiența energetică

Source: European Commission, based on EUROSTAT and on national energy efficiency targets as declared by the MS under the EED

Obiectivul 2020 pentru eficiența energetică a României este de 42,99 Mtep exprimată în consum primar de energie (30,32 Mtep exprimată în consum final de energie). Deși consumul actual de energie primară al României (30,9 Mtep în 2012) se află sub obiectivul său pentru 2020, eforturile privind creșterea eficienței energetice ar trebui să continue pentru a menține consumul de energie primară la acest nivel sau pentru a avea o ușoară creștere, astfel încât să atingă ținta 2020 și în condiții de creștere economică în următorii cinci ani.

În a doua jumătate a anului 2015 au fost așteptate noi măsuri menite să finalizeze legislația pentru eficiența energetică și să faciliteze implementarea „măsurilor alternative” în conformitate cu Art. 7 din Directiva 2012/27/UE privind eficiența energetică.

Pentru a-și putea atinge obiectivele indicative în materie de consum de energie primară pentru 2020, Belgia, Estonia, Franța, Germania, Polonia, Suedia și Țările de Jos vor trebui să își diminueze acest consum într-un ritm mai susținut în perioada 2014-2020 decât în intervalul 2005-2013. Austria, Belgia, Estonia, Franța, Germania, Lituania, Malta și Slovacia și-au stabilit obiective privind consumul final de energie în 2020 pentru care este nevoie ca rata reducerii consumului final de energie să fie mai mare în perioada 2014-2020 decât a fost în 2005-2013.

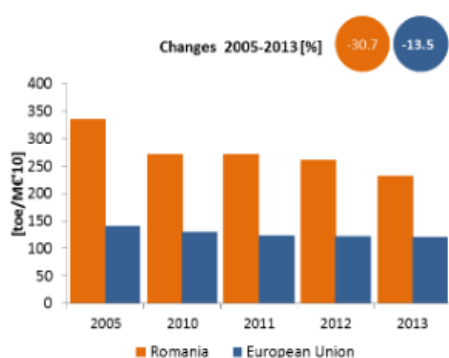
În ceea ce privește intensitatea energetică, există o diferență mare între statul membru cu cea mai mare intensitate energetică în industrie (Bulgaria) și cele care înregistrează cea mai mică valoare a acestui indicator (Danemarca și Irlanda). Această situație este cauzată în mare măsură de diferențele structurale dintre statele membre. Cu toate acestea, toate statele membre, cu excepția Greciei, a Irlandei, a Letoniei și a Ungariei și-au diminuat intensitatea energetică în industrie și în sectorul construcțiilor în perioada 2005-2013.

În sectorul producției de energie, indicatorii analizați au arătat o înrăutățire a performanțelor în majoritatea țărilor. În particular, statele membre trebuie să promoveze în continuare majorarea cotei de energie termică produsă prin sisteme eficiente de cogenerare a energiei termice și electrice (CHP), precum și prin sisteme de termoficare și răcire centralizate.

Romania - Intensitatea energetică

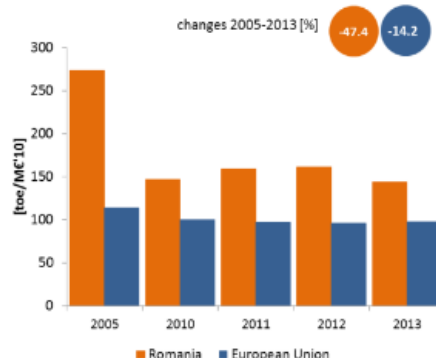
Deși față de anul 2005 intensitatea energiei primare a României a scăzut, aceasta rămâne, aproximativ, de două ori mai mare decât media UE. În sectorul industrial intensitatea energetică aproape s-a înjumătățit față de anul 2005, însă, cu toate acestea, rămâne peste media Uniunii Europene, unul din principalele motive reprezentându-l procentul mult mai mare pe care sectorul industrial îl are în PIB-ul românesc comparativ cu media UE.

Intensitatea energetică primară a economiei

Source: European Commission based on EUROSTAT and European Commission/AMECO

Intensitatea energetică finală în industrie

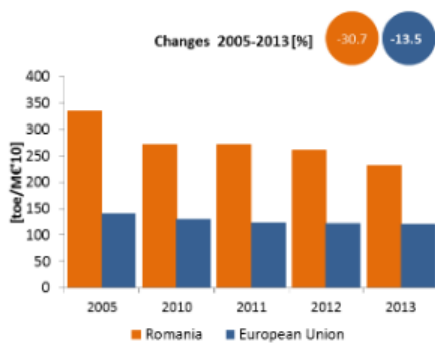

Source: European Commission based on EUROSTAT and European Commission/AMECO

Consumul specific de energie al locuințelor este peste media UE și a cunoscut doar o ușoară scădere în ultimii opt ani. Pare a exista un potențial neexploatat pentru realizarea de economii de energie în sectorul rezidențial și în transporturi. România are un sistem de termoficare inefficient și se confruntă cu o dublă provocare, atât privind insuficiența resurselor financiare, cât și privind capacitatea managerială slabă.

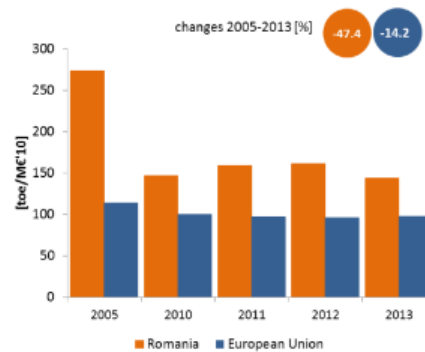
Intensitatea energetică specifică autoturismelor a scăzut ușor între 2005 și 2010, iar intensitatea specifică pentru transportul de marfă a cunoscut o creștere dublă în aceeași perioadă.

Consumul final de energie per m², ajustat în funcție de climă

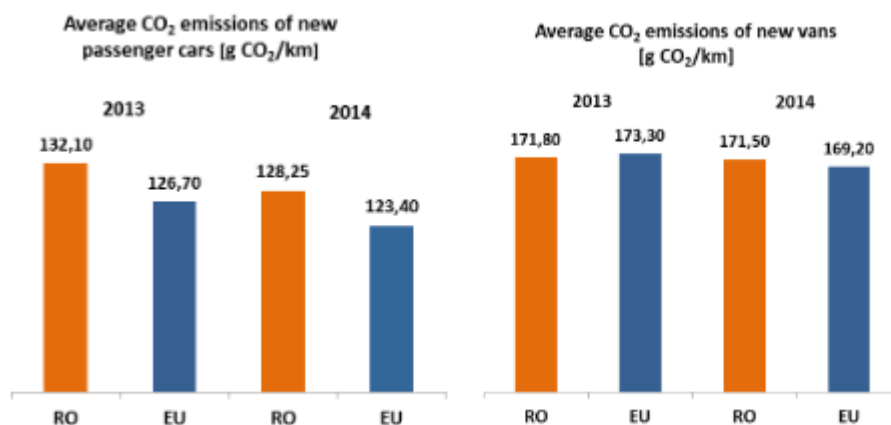
Source: European Commission based on EUROSTAT and European Commission/AMECO

Intensitatea energetică specifică pentru transportul de pasageri și pentru transportul de mărfuri

Source: European Commission based on EUROSTAT and European Commission/AMECO

Legislația europeană stabilește obiective obligatorii de reducere a emisiilor de CO₂ pentru autoturismele noi și vehiculele utilitare ușoare. Până în 2021, obiectivul pentru emisiile medii ale unui parc de autovehicule noi este de 95 g CO₂/km, iar în ceea ce privește emisiile medii ale vehiculelor utilitare ușoare noi, obiectivul este de 147 g CO₂/km până în 2020.

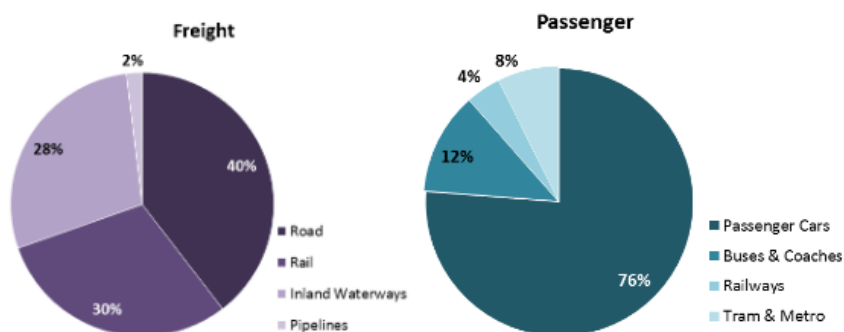

Source: European Environmental Agency. 2014 values are provisional. 2013 EU average refers to EU-27.

În ceea ce privește performanța în transport, ponderea modală a transportului de mărfuri din interiorul UE -28 este împărțită în 71% transport rutier, 17% transport feroviar, 7% transport pe căile navigabile interne și 5 % prin conducte.

Ponderea modală a transportului de pasageri se împarte în 82% autoturisme private, 9% autobuze și autocare, 7% transport feroviar și 2% tramvaie și metrou. Comparativ cu media europeană, în România există o utilizare mai mare a transportului feroviar și pe căi navigabile interne pentru transportul de marfă și autobuze și autocare pentru transportul de pasageri.

Ponderea modală în România

Source: Eurostat and EU transport in figures 2015. Data refers to 2013. Modal shares based on tonne-kilometres for freight sector and passenger-kilometres for passenger sector, freight data based on activity within country territory. Estimates are made when data is missing.

3. O piață internă a energiei complet integrată

Liniile electrice și conductele de gaz reprezintă componenta de bază a unei piețe integrate a energiei. De la prezentarea strategiei-cadru pentru o uniune energetică s-au făcut multe progrese, în special prin inaugurarea de noi linii electrice între diferite state membre.

În 2015 a existat o conlucrare intensă între Comisie și statele membre în vederea înființării unor grupuri de lucru la nivel înalt pentru conectarea rețelelor de gaz și energie electrică în Peninsula Iberică și pentru conectarea rețelelor de gaz în Europa Centrală și de Sud-Est, precum și pentru reformarea grupului de lucru la nivel înalt pentru regiunea Mării Baltice (BEMIP). Statele membre și-au intensificat cooperarea în cadrul unor grupuri regionale, ceea ce a început să producă rezultate.

O piață a energiei complet integrată ar trebui să producă în primul rând beneficii concrete pentru consumatori. Acest principiu este reflectat pe deplin de comunicarea intitulată „Noi avantaje pentru consumatorii de energie”, din iulie 2015, prin care se recunoaște faptul că există încă obstacole care îi împiedică pe consumatori să participe pe deplin la tranziția prin care trece sistemul energetic. Din punctul de vedere al consumatorului, piețele de energie electrică și gaz nu funcționează încă așa cum ar trebui.

În multe state membre s-au înregistrat progrese apreciabile în materie de deschidere către concurență a piețelor cu ridicata, fapt ce a generat beneficii semnificative. Cu toate acestea, există diferențe mari între statele membre, iar multe dintre acestea nu au pus încă în aplicare integral normele necesare pentru a asigura competitivitatea și lichiditatea piețelor.

În ceea ce privește infrastructura pentru energie electrică, 22 de state membre sunt în grafic pentru a atinge obiectivul de 10 % privind capacitatea de interconectare a rețelei electrice până în 2020 sau au atins deja acest obiectiv. Cele opt state membre care se situează în continuare sub nivelul necesar pentru atingerea obiectivului de interconectare pentru 2020 sunt Cipru, Irlanda, Italia, Polonia, Portugalia, Regatul Unit, **România** și Spania.

Este în continuare nevoie de interconectări pentru ca piața internă a energiei să devină mai activă și toate statele membre trebuie să își informeze mai bine consumatorii în privința opțiunilor în materie de **eficiență energetică** și să amelioreze în continuare condițiile pentru investiții de care beneficiază consumatorii privați. În plus, este nevoie de măsuri cu țintă mai precisă destinate consumatorilor vulnerabili, pentru a combate în mod eficace sărăcia energetică și în materie de combustibil.

4. Securitate energetică, solidaritate și încredere

UE și statele sale membre au hotărât să sprijine măsuri mai coerente în cadrul politicii externe și energetice a UE, care să țină cont de evoluțiile geopolitice și în aceste sens în iulie 2015, Consiliul a adoptat concluzii privind diplomația în domeniul energiei, precum și un plan de acțiune în domeniu.

Uniunea Europeană face progrese în ceea ce privește diversificarea surselor, a rutelor și a furnizorilor de energie. Cu toate acestea, în 2013 circa 40 % din importurile de gaze ale UE au provenit din Rusia, iar o serie de state membre depind încă integral sau parțial de aprovizionarea din Rusia, în special Bulgaria, Estonia, Finlanda, Letonia, Lituania, Republica Cehă, Slovacia și Ungaria.

Trei state membre (Bulgaria, Lituania și Portugalia) nu au atins încă standardul în materie de infrastructură prevăzut în Regulamentul privind securitatea aprovizionării cu gaze și este nevoie să crească numărul conexiunilor, în special între statele baltice și Finlanda, pe de o parte, și piața de gaz din Europa Centrală, pe de alta, să se amelioreze conexiunile dintre statele membre (de exemplu Ungaria, **România**, Bulgaria și Grecia sau Portugalia și Spania cu Franța) și să se asigure că toate statele membre au acces la platforme de comercializare a gazelor lichide și pot beneficia de capacitatea în materie de gaz natural lichefiat pe care și-au dezvoltat-o sau au potențialul să și-o dezvolte diverse țări.

La nivel regional, simulările de criză efectuate în 2014 au demonstrat în mod clar beneficiile cooperării regionale pentru prevenirea sau atenuarea unei crize a gazelor. Comisia promovează deja în mod activ acest tip de cooperare și încurajează statele membre să își consolideze cooperarea (regională) în domeniul securității aprovizionării cu energie electrică și în cel al adecvării capacității de producție.

5. O uniune energetică pentru cercetare, inovare și competitivitate

Cercetarea, inovarea și competitivitatea sunt esențiale pentru a accelera tranziția energetică a UE și pentru a face să se materializeze beneficiile în materie de locuri de muncă și creștere pe care le poate genera uniunea energetică, în acest sens, în septembrie 2015, Comisia a prezentat comunicarea „Pentru un Plan strategic european integrat privind tehnologiile energetice (SET) prin intermediul căreia se dă un nou impuls dezvoltării și difuzării tehnologiilor cu emisii reduse de dioxid de carbon, printr-o mai bună coordonare și prioritizare a eforturilor de cercetare și inovare în întreaga Europă.

Finanțarea este esențială pentru a genera inovare pe piață. Prin urmare, Comisia și Banca Europeană de Investiții își sporesc eforturile în cadrul Planului de investiții pentru Europa și al Fondului european pentru investiții strategice (FEIS).

Schema UE de comercializare a certificatelor de emisii oferă, de asemenea, oportunități de finanțare pentru investițiile în inovare, iar în cadrul propunerilor de revizuire a Directivei privind schema de comercializare a certificatelor de emisii, prezentate în iulie 2015, Comisia a propus înființarea unui nou fond pentru inovare și a unui fond pentru modernizare.

În plus, programul-cadru Orizon 2020 este esențial pentru sprijinirea obiectivelor în materie de cercetare și inovare ale uniunii energetice. În perioada 2014-2015, contribuția financiară a acestui program s-a ridicat la 9 miliarde EUR, destinate sprijinirii cercetării în domeniul energiei (inclusiv în cel al energiei nucleare), a transporturilor curate, a politicilor climatice, a eficienței utilizării resurselor, a bioeconomiei și a tehnologiilor generice esențiale.

Industria europeană, institutele de cercetare și entitățile implicate în inovarea academică au în general o poziționare bună în peisajul energetic global. Numeroase state membre (inclusiv Austria, Danemarca, Finlanda, Franța, Germania și Regatul Unit) au făcut eforturi semnificative pentru a promova inovarea și oportunitățile de afaceri în domeniile eficienței energetice și tehnologiilor cu emisii scăzute de dioxid de carbon. Este unul din motivele pentru care, în pofida crizei economice și financiare, ocuparea forței de muncă în sectorul energiilor din surse regenerabile a crescut, în ultimii cinci ani fiind create în UE aproape o jumătate de milion de locuri de muncă suplimentare.

Ca parte a pachetului privind starea uniunii energetice din 2016, Comisia intenționează să prezinte o strategie integrată în cadrul uniunii energetice privind cercetarea, inovarea și competitivitatea. Această strategie integrată ar trebui să reflecte rezultatele consultării pe care Comisia o va lansa împreună cu statele membre și cu părțile interesate pe tema a trei inițiative interconectate: tehnologiile energetice, transporturile și competitivitatea globală. Strategia implică creșterea investițiilor publice și private în cercetare și inovare, eliminarea factorilor de natură să descurajeze inovarea și depășirea barierelor care stau în calea investițiilor private.

Punerea în aplicare a Uniunii Energetice

Uniunea Energetică necesită un proces de guvernare fiabil și transparent, ancorat în legislație și destinat să garanteze că acțiunile în domeniul energiei de la nivelurile european, regional, național și local contribuie toate la realizarea obiectivelor uniunii energetice.

Beneficiind de sprijinul unui dialog tehnic cu statele membre, acest proces a condus la conturarea unei imagini mult mai clare în ceea ce privește oportunitățile, punctele forte, amenințările și punctele slabe ale uniunii energetice la nivelul statelor membre.

Cu toate acestea, pentru tranziția energetică este nevoie de planificare strategică, iar în momentul de față numai circa o treime dintre statele membre dispun de strategii cuprinzătoare privind energia și clima care să vizeze perioada de după 2020 și să includă obiective naționale indicative în materie de emisii de gaze cu efect de seră, surse de energie regenerabile și **eficiență energetică**. Această situație este foarte îngrijorătoare, din perspectiva necesității de a crea un cadru previzibil pentru investiții în domeniile în care este frecvent nevoie de planificare pe termen lung.

De aceea este nevoie ca planurile naționale să reflecte rezultatul consultărilor regionale în domeniile care ar beneficia de cooperarea consolidată cu statele membre învecinate. În **2016**, Comisia intenționează să prezinte orientări privind modalitățile de a consolida cooperarea regională într-un sens mai larg și de a facilita abordările regionale.

De asemenea, pentru urmărirea progreselor este nevoie să fie implementat un sistem de monitorizare transparent, bazat pe indicatori-cheie și pe rapoartele bianuale ale statelor membre referitoare la progresele înregistrate în ceea ce privește planurile lor naționale. Prin comunicarea sa anuală privind starea uniunii energetice, Comisia intenționează să evalueze progresele colective înregistrate la nivelul UE și, dacă este cazul, să propună acțiuni și măsuri de politică pentru a asigura îndeplinirea obiectivelor uniunii energetice.

Astfel, bazându-se, printre altele, pe o verificare a adecvării obligațiilor actuale de raportare și pe discuțiile aflate în curs de desfășurare cu statele membre, Parlamentul European și părțile interesate, Comisia prevede prezentarea în 2016 a unei propuneri vizând optimizarea cerințelor în materie de planificare și raportare referitoare la măsurile din domeniile schimbărilor climatice și energiei, pentru a reduce cât mai curând posibil sarcina administrativă inutilă, în conformitatea cu Agenda pentru o mai bună reglementare, și pentru a alinia cerințele în materie de planificare și raportare la strategia-cadru pentru o uniune energetică.